

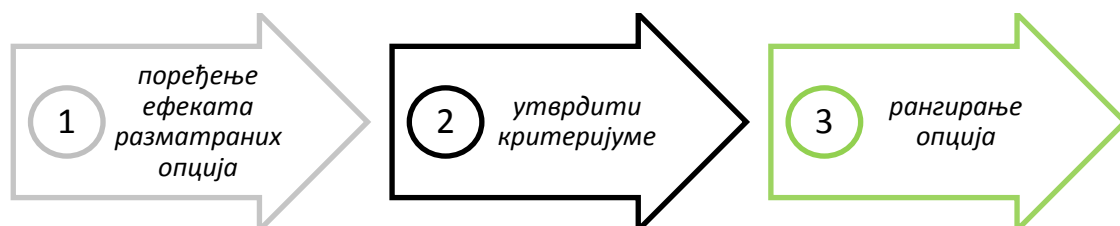
3.5 ПОРЕЂЕЊЕ ОПЦИЈА

- Прикажите јасан преглед ефеката или предности и недостатака за сваку разматрану опцију
- Користите критеријуме ефикасности, ефикасности и конзистентности
- Навести предности и недостатке опција према усвојеним критеријумима
- Јасно рангирајте разматране опције

Пошто су анализирани битни ефекти, у следећем кораку пореде се опције, односно њихове предности и недостаци, а након тога се износи која опција је релативно боља према усвојеним критеријумима. Коначан став према томе како и да ли спровести одређени предлог заузимају доносиоци одлуке, односно реч је о политичкој одлуци. Попут претходна два корака и поређење опција се састоји из три фазе представљене графиконом.

ГРАФИКОН 9 ПРОЦЕС ПОРЕЂЕЊА ОПЦИЈА

3.5.1 ПОРЕЂЕЊЕ ЕФЕКТА РАЗМАТРАНИХ ОПЦИЈА

За све разматране опције, потребно је упоредити позитивне и негативне ефекте без обзира да ли су они изражени квалитативно, квантитативно или новчано. Могућности да се изврши поређење су бројне.

1. **Преглед квалитативних, квантитативних и новчано изражених ефеката за сваку опцију.** Преглед представља једноставан начин приказа ефеката према одређеним областима (економски ефекти, социјални ефекти, и сл.) и подобластима анализе. Важно је напоменути да преглед не треба да „сабира“ ефекте, већ се негативни и позитивни ефекти за сваку област приказују одвојено (видети приказе мултикритеријумског одлучивања у идућем поглављу).

Опција 1	Квалитативно исказани ефекти	Квантитативно исказани ефекти	Новчано изражени ефекти
Економски ефекти			
Социјални ефекти			

2. Поређење негативних и позитивних ефеката (трошкова и користи) за сваку опцију.

Трошкови	
Опција 1	
Опција 2	
Опција 3	

Користи	
Опција 1	
Опција 2	
Опција 3	

3. Приказ предности и недостатака за сваку од разматраних опција.

	Предности	Недостаци
Опција 1		
Опција 2		
Опција 3		

Поред наведених приказа, могуће је приказати нпр. и ефекте према погођеним групацијама или у случају коришћења специфичних техника анализе попут анализе трошкова и користи или анализе ефикасности трошкова користе се прикази поређења опција који су уобичајени за те методе (видети Анекс).

3.5.2 УТВРЂИВАЊЕ КРИТЕРИЈУМА

Критеријуми на основу којих се доноси одлука о регулаторној промени пре свега зависе од подручја и природе предлога, али и од тога колику вредност неко друштво, односно доносиоци одлука придају променама. АЕП омогућава да се при доношењу политичких одлука узме у обзир однос трошкова и користи, ризика, неопходности и ефикасности предлога. Чак и када је релативно лако квантификовати ефекте одређених опција, могуће је имати низ критеријума на основу којих се доноси одлука, а које није могуће рангирати на основу новчаних или бројчаних величина. Јасно утврђени критеријуми омогућавају диференцирање опција сходно критеријумима који се користе за упоредно вредновање опција.

Основни критеријуми који су примењиви при скоро свакој примени АЕП су:

- **критеријум ефикасности** (у којој мери опција постиже жељени циљ);
- **критеријум ефикасности** (у којој мери опција постиже циљ за дати ниво коришћења ресурса);
- **критеријум конзистентности** (у којој мери опција ограничава избор у другим доменима и да ли поштује правну логику).

Наведена три критеријума могу се употребити и у већ поменутом примеру који разматра регулаторне алтернативе постојећем систему издавања ПИБ-а и матичног броја предузећа.

	ЕФЕКТИВНОСТ	ЕФИКАСНОСТ	КОНЗИСТЕНТНОСТ
Status quo
Јединствен шалтер са ПУ	Постигне циљ једноставније регистрације уз ниске трошкове и без ризика по наплату пореза.	Потребно је хх ресурса да би се постигао резултат од хх дана, х корака уз хх трошкова.	Уравнотеженост позитивних и негативних (ефеката на наплату пореза према постојећем оквиру.
Јединствен шалтер без ПУ	Постигне циљ једноставније регистрације уз високе трошкове	Потребно је хх ресурса да би се постигао резултат од хх дана, х корака уз хх трошкова.	Уравнотеженост позитивних и негативних (ефеката на наплату пореза.
Привремена дозвола	Постигне циљ једноставније регистрације уз најниже трошкове	Потребно је хх ресурса да би се постигао резултат од хх дана, х корака уз хх трошкова.	Мера против пореске утаје.

У наведеном примеру, поред три наведена критеријума, свакако је потребно уврстити и критеријум предострожности јер могуће промене регулаторног оквира могу донети неприхватљиво висок ризик. Стога је уобичајено да се поред три основна критеријума, зависно од потреба користе и бројни други критеријуми. Ти критеријуми тесно су везани за наведене методе анализе на основу којих се вредносно упоређују и рангирају опције.

3.5.3 РАНГИРАЊЕ ОПЦИЈА

Анализа ефеката не мора да доведе до јасног закључка о томе која је опција најбоља. У таквим случајевима анализа ефеката треба да наведе предности и недостатке опција према усвојеним критеријумима, односно да према њима изврши рангирање опција. Оно што је у сваком случају од изузетне важности је да анализа ефеката буде јасно представљена доносиоцима одлуке и да пружи основ за дискусију на политичком нивоу о предностима и недостацима разматраних опција.